Poslední soud

Původ materiálu
Jana Hofmanová
Pořadí v lekci
36

Téma

Milosrdenství a služba potřebným jsou službou Kristu a naším vysvědčením.

Cíle

- Děti uslyší biblický příběh a porozumí mu.
- Děti si uvědomí, že každodenní situace jsou příležitostí být „na Ježíšově straně.“
- Děti se zamyslí nad tím, kdo jsou dnes mezi námi „nepatrní bratří“, nad situacemi a formami pomoci.

Pro učitele

Poznámky k příběhu

Jedná se o podobenství *o (posledním) soudu*, očekáváme tedy, že dostane průchod spravedlnost. Na první pohled to vypadá, že se rozhoduje podle vykonaných skutků. Za spravedlivé tu ovšem nejsou označeni ti, kteří nikdy neprovedli nic špatného, nebo provedli mnoho dobrého, nebo nevynechali žádnou bohoslužbu — na Ježíšovu stranu patří ti, kteří ve svém životě počítali s milosrdenstvím a dávali mu průchod; spravedlnost u Boha neznamená „kdo nepracuje, ať její“, spravedlivé je zastat se slabšího.

Obrazné přirovnání velkolepého posledního soudu (král, trůn, všechny národy) k prosté činnosti na místní pastvině (třídění ovcí a kozlů) dobře podtrhuje pointu Ježíšova vyprávění: *to důležité v Božích očích se odehrává už teď*, denně vedle nás a mezi námi. Cílem podobenství je právě obrátit pozornost k naší přítomnosti a k „maličkým“ vedle nás. Stejně tak shromážděné lidstvo není rozděleno třeba podle národností a tradic, ale rozlišuje se mezi jednotlivými „kusy stáda“ a jejich jednáním v konkrétních situacích.

Mluví-li se *o národech*, neznamená to skupiny rozlišné jen etnicky, ale také náboženskými tradicemi a vírou. Shromáždění všech národů před Bohem je tu tedy shromážděním všech věr, církví i tradic. Ukazuje se, že rozhodující pro rozsudek je sice vztah ke Kristu — ovšem právě

ten, který je realizovaný (byť i nevědomě!) milosrdenstvím.

O tom, kdo bude na Boží pravici v království, rozhoduje *Syn člověka* označený také jako *král*, *soudce*, *pastýř*. Zároveň on sám se ovšem identifikuje se všemi hladovými, žíznivými, pocestnými, vězněnými, nahými a nemocnými — Bůh si bere osobně, když někdo trpí.

Hladoví, žízniví, pocestní, bez oděvů, nemocní, věznění… výčet situací se záměrně několikrát opakuje v celé šíři, zřejmě proto, že posluchač si ho má osvojit, má mít ty konkrétní situace před očima teď i pořád a pamatovat na ně.

Nevědomost a překvapení těch, které k sobě Ježíš zve, nám prozrazují, že nepomáhali proto, že by v ubohých rozpoznali Krista a chtěli mu posloužit („šplhnout si“); prostě nezištně posloužili někomu zcela neznámému právě kvůli němu samému, a tak posloužili i Kristu.

Podobenství ukazuje, jak má vypadat život, který počítá s Božím posledním slovem *na konci věků* a tímto tématem tak doplňuje předchozí podobenství o trpělivosti družiček a rozmnožování hřiven.

Úskalí

Podobenství je varující, ale rozhodně by nemělo vyznít jako pouhý strašák. Ve výkladu nesmí převážit obraz Boha jako přísného soudce nad zprávou o milosrdenství; nejde tu o ohlášení nezvratného rozsudku, ale právě naopak o výzvu a povzbuzení k tomu zařadit se „mezi ovce.“ Kristus tu není chladný a přísný soudce nad věcí — důvodem, proč vyžaduje skutky lásky je právě naopak to, že je přímo ve věci (ve světě) angažován a lidské utrpení se ho velmi osobně týká.

Výklad by neměl vyznít tak, že vstup do Božího království je třeba si vysloužit. Ježíš tu interpretuje prokázané nezištné milosrdné skutky jako naplnění lásky k Bohu (ke Kristu) a k bližnímu; skutky milosrdenství jsou tedy spíše samozřejmé poznávací znamení (jako se ovce pozná od kozy), než vynucená povinnost nebo podmínka vstupu.

Matoucí může být pro děti představa, jakým způsobem se Ježíš ztotožňuje s „maličkými.“

Odkazy

Mrázek, Jiří: *Podobenství v kontextu Matoušova evangelia.* Jihlava: Mlýn, 2003.

Mrázek, Jiří: *O kozlech, ovcích a lidech.* Třebenice: Mlýn, 1997.

Tkadlečková, Alena — Tkadleček, Jan: *Odkud přijde soudit živé i mrtvé.* Dostupné z http://goo.gl/DJxAw0.

http://goo.gl/P0ktqO — *obrázek M. Cereza; vhodný k rozhovoru i k vybarvování.*

http://goo.gl/ZYHV9B — *masky*.

Pro děti

Pro předškolní a mladší děti

Přečteme nebo převyprávíme dětem podobenství. Při vyprávění můžeme použít obrázek od M. Cereza (viz *Odkazy*) nebo jiný vhodný obrázek (např. člověka bez domova atp.). Soustředíme se spíše na to, že Ježíš ocenil pomoc potřebným a vyzývá k ní, ne na to, že se jedná o soud.

Například:

„Jednou Ježíš vyprávěl, jak to asi bude vypadat, až se všichni lidé sejdou pohromadě: Bude to, jako by bylo před Bohem velké stádo ovcí a koz, malí, velcí, silní, slabí, všichni… a Král králů řekne všem, kteří se rozdělili o jídlo s hladovým: Kdykoli jste nakrmili hladové, bylo to, jak kdybyste nakrmili mě.

A řekne všem, kteří se rozdělili o vodu… atd.

…Bude z nich mít velikou radost a pozve je k sobě. Pryč pošle ty, kteří viděli hladového, žíznivého, pocestného, nahého, nemocného nebo ve vězení, a neposloužili jim a bylo jim to jedno. Řekne jim: cokoliv jste neučinili jednomu z těchto nepatrných, ani mně jste neučinili.

Necháme děti nejprve celý příběh poslouchat a pak jej vyprávíme ještě jednou pomalu a vyzveme děti, aby při našem vyprávění příběh předváděly jako na divadle. (Starší děti mohou zkusit hrát sami bez vypravování učitele.)

Při vyprávění můžeme dětem pomoci tím, že scény domýšlíme, rozšiřujeme a uvádíme konkrétní možné formy pomoci: např. „…Bylo to jako byste nakrmili mě. Byl jsem hladový, seděl jsem už třetí týden na chodníku, nikdo mi nedal ani kousek chleba, venku bylo hrozně ošklivo, kolem chodili lidé, ale nikdo si mě nevšímal. A tys šel kolem a podal jsi mi ruku a zeptal ses, jestli nechci polívku…“

Vymýšlíme i další situace, které jsou dětem bližší: měl jsem domácí vězení, ztratil jsem klíče, někdo si na mě dovoloval atd.

Všímáme si, jak děti (ne)rozumí jednotlivým situacím a vysvětlíme potřebné.

Zažili jste někdy nějaké podobné situace ve skutečnosti? *(Upozorněte na konkrétní situace ve vašem okolí.)*

Co člověk potřebuje k tomu, aby se nechoval jako kozel, ale uměl pomoci? *(Lásku, odvahu, schopnosti…)*

Vyprávění s pomůckami

Pomůcky: směs podobných předmětů, u kterých je ale zároveň patrná jejich různost (např. figurky různých barev, nebo různé vystřižené postavy z novin, nebo bonbony různých velikostí a barev).

Rozložíme před děti směs připravených předmětů.

Zeptáme se dětí: který je nejlepší, nejvzácnější? Vyberte z hromádky jenom ty dobré (které byste si vybraly, chtěly mít).

Podle čeho se rozhodujete? *(Pokud děti sami nepřijdou na žádné hodnocení, zkusíme jim napovědět tím, že dáváme na hromádku ty „nejlepší“ tak, aby bylo patrné, že se při výběru zrovna řídíme barvou, chutí, velikostí, vzhledem…např. nejlepší jsou určitě, banány, jahody a meruňky, ty jsou totiž nejsladší a bez pecek… nebo: nejlepší jsou červené figurky, protože těch je tu nejvíc, jsou nejveselejší a nejvíc vidět… atd.)*

Které by si asi vybral Ježíš? *(Děti mohou mít sami docela zábavné nápady, nebo jim můžeme připomenout, co už o Ježíši vědí, třeba z toho něco vzejde…)*

Důležité vůbec není, jak je kdo velký, ani odkud pochází, jak je krásný, nebo koho je víc… *(pomalu složíme předměty zase do jedné skupiny)*.

Jednou Ježíš vyprávěl, jak to asi bude vypadat, až se všichni lidé sejdou pohromadě: Bude to vypadat, jako by bylo před Bohem velké stádo ovcí a koz, nebo tady ta naše směs ale mnohem, mnohem větší. V tom velikém davu budou všichni. Ti, ze kterých má Ježíš opravdu radost i další, malí, velcí, silní i slabí, zkrátka lidé z celého světa.

Bude tam třeba Josef. Tohle je Josef. *(Ukážeme na jednu z figurek.)* Když jednou slyšel o dětech, které umíraly hlady, vzal své peníze a postaral se, aby dostaly jídlo a pití.

A taky tam bude Franta *(ukážeme na další figurku)*. Když jednou přišli cizinci, kteří utekli ze sousední země, kde zrovna zuřila válka, tak to byl zrovna Franta, kdo se o ně postaral. Lidé se těch otrhaných a unavených uprchlíků trochu báli a nikdo jim nerozuměl. Ale Franta sebral odvahu, pozval je domů a ještě jim nabídl své druhé šaty.

Taky z Marie má Ježíš radost *(další figurka)*. No, jen si vzpomeňte, jak tehdy pečovala o svého bratra Lazara, když ležel v horečkách, když nemluvil, nehýbal se, umíral… Denně ho navštěvovala a pečovala o něj! To byla láska.

A ještě Zacheus tam určitě bude! *(Necháme děti vybrat další figurku.)* Toho spousta lidí neměla ráda. Kdysi býval totiž nepřítelem a nic dobrého neudělal. Ale pak se z něj stal Ježíšův učedník. A prý začal chodit mezi římské stráže, tam, kde byli drženi vězňové. Chodil je potěšit a povzbudit. Jako jeden z mála jim řekl laskavé a dobré slovo.

Napadá vás, co mají Josef, Franta, Marie a Zacheus společného?

Všichni pomohli někomu, kdo to moc potřeboval! A z toho má Bůh opravdu radost. Proto před celým tím shromážděním všech lidí, před celým tím stádem, řekne: „Josefe, tebe chci mít u sebe. A ty Franto, ty bys měl být určitě správcem celého světa! A Marie, Zachee, pojďte i vy přece ke mně! A pozve takhle k sobě úplně všechny, kteří někdy nasytili hladové, napojili žíznivé, ujali se cizinců a navštívili nemocné a vězněné. Bude to, jako by z toho obrovského stáda na první pohled poznal ovce a vybral si je k sobě.

A řekne jim: „Když někdo dal jídlo hladovému — to je stejné, jako by nakrmil mě. A kdo dal napít žíznivému — to je jako by dal napít mně. A kdo pohostil cizince — to je stejné, jako by pozval mě. A kdo se rozdělí o své šaty s někým, kdo šaty nemá — protože, to je jako by oblékl mě. A kdo navštěvoval nemocné — to bylo stejné, jako by navštívil mě. A kdo přišel za osamělým třeba i do vězení — protože to bylo jako by přišel za mnou.“

Když Ježíš tohle dovyprávěl, mnoho lidí si řeklo, že by bylo moc dobré patřit s Josefem, Frantou, Marií a Zacheem mezi ty, kteří jsou Ježíšovi blízko. Začali se lépe rozhlížet kolem. Všímali si, kdo potřebuje pomoc a lásku, a žili tak, aby i z nich byla jednou v nebi velká radost. A přesně to si Ježíš přál, proto jim ten příběh vyprávěl a proto ho vypráví dnes i nám.

Aktivity

- Hra na kozy a ovce: Jedno dítě je pastýř, má zavázané oči. Některé děti pak určíme jako ovce, další jako kozy. Ovce a kozy lezou po čtyřech a mečí a bečí — pastýř je musí poslepu rozdělit do dvou skupin, zvlášť bečící ovce a mečící kozy. Dětí se musí dostatečně překřikovat a motat, aby byly matoucím stádem.
- Děti si mohou z papíru a gumičky vyrobit masky koz a ovcí — viz internetové odkazy.

Pro starší děti

Práce vycházející ze situace potřebných

Pomůcky: papírky s rolemi z podobenství (hladový, žíznivý, nemocný, cizinec na cestě, vězeň, nahý), cokoli se hodí k tvoření (výtvarné a psací potřeby, velké papíry, časopisy, noviny, barevné papíry…).

Pokud je dětí víc, rozdělte je do skupinek, jinak pracujte s jednotlivci.

1. Rozdejte každému (každé skupince) lísteček s rolí: hladový a žíznivý, nahý, cizinec, nemocný, vězeň. Děti nevědí, co mají ostatní. Pokud je velmi málo času, lze vybrat jen jednu „roli“ pro celou skupinu.
2. Každá skupina má za úkol prezentovat *situaci* daného člověka. Mohou ho zobrazit na plakát, zahrát, popsat, sepsat seznam jeho „výroků“, připravit komiks nebo jen komiksové bubliny, které by mu šly od pusy, napsat konkrétní příklady takových lidí atd. (podle fantazie, schopností a času)
3. Skupiny postupně prezentují své role, jen při tom nesmějí říci výslovně, o jakou situaci se jedná.
4. Po prezentaci všech zkusí děti vyjmenovat, co to bylo za situace. Podle času můžeme o jednotlivých situacích hovořit déle (co se nás dotklo, co nás napadlo, zmíníme aktuální kauzy a konkrétní příklady, zamyslíme se nad možnou pomocí atd.).
5. Společně přečteme text Mt 25,31–46.
6. Vrátíme se k našim prezentovaným postavám: Souvisí to s biblickým čtením? Kde je tam Ježíš? *(Ježíš mluví o tom, že tam, kde lidé trpí, tam trpí s nimi, je to pro něho stejné, jako by tam byl sám. Ale taky je u toho, když „se děje pomoc“ — když někdo projeví lásku, tak se z toho raduje.)*

Podobenství bylo vlastně o soudu — víte, jak vypadá soud, co se při něm děje? *(Necháme děti říct, co vědí; shrneme: jsou přinášeny důkazy, obhajoba, zvažuje se trest…)*

Čím se liší Ježíšovo podobenství od běžného soudu? Je to stejné, nebo jiné? Co tu rozhoduje o „výhře“? *(Nevyhrává ten, kdo nic neudělal, ale právě ten, kdo něco udělal — kdo pomohl. Soudce není nestranný, je na straně těch slabých. Rozhodně nejde o to někoho usvědčit, je to prostě odhalení pravdy. Rozhodují zdánlivé maličkosti, na nichž se konkrétně ukázala láska — rozhoduje se podle lásky, ne zákoníku.)*

Proč Ježíš podobenství vypráví? *(Abychom si na něj vzpomněli, když budeme v situaci, kde bychom dovedli dobře pomoci a nebyli jako „kozlové“, kterým to je jedno.)*

Společné umělecké dílo

Pomůcky: velký papír nebo flipchart, barevné fixy nebo jiné výtvarné potřeby.

Každý ze skupiny dostane fix nebo pastelku jiné barvy, doprostřed stolu nebo na flipchart dáme dostatečně velký papír. Skupina bude společně číst biblický text a po přečtení každého oddílu nakreslí postupně každý něco na společné „plátno.“ Společně tak vytváříme obraz, ilustraci k příběhu. Podmínkou je, že se musí malovat mlčky a jeden člověk může v daném kole

malovat vždy jen jedním tahem (Tedy nesmí jeden člověk ve stejném kole malovat na více míst více věcí. Pokud je dětí málo, můžeme toto pravidlo upravit.)

Úseky z Mt 25 ke čtení: 31–33; 34–35; 36; 37–39; v. 40.

Na závěr dočteme v. 40–46 (už bez malování).

Rozhovor

Víme všichni, co na obrázku je? Porozuměli jsme „myšlenkám“ ostatních? *(Kdo chce, může vysvětlit, co měl na mysli.)*

Jak bychom toto dílo nazvali?

V Bibli je ten oddíl nadepsaný „O posledním soudu“ — co se tu posuzuje, kdo posuzuje a podle čeho? *(Má se ukázat, kdo patří „na Boží stranu“ — ukazuje se, že ten, kdo měl slitování s „maličkými“. Posuzuje to Ježíš, který trpěl s trpícími.)*

Máme na našem obraze maličké? Jsou skutečně maličcí? Čím jsou maličcí? Co znamená, když se řekne, že je někdo potřebný? *(Jsou maličcí v očích světa, maličcí významem, potřebují pomoc… ale Ježíš nám vypráví, že ve skutečnosti jsou ti nejdůležitější; král sám se s nimi ztotožňuje, pomoci jim má stejnou váhu jako pomoci Králi králů!)*

Jmenujte konkrétní příklady potřebných a maličkých kolem vás. *(Můžeme je dopsat do obrazu, nebo pod něj.)*

Dohodneme se, kam obraz umístíme *(z obzvláště vydařeného díla by bylo možné třeba nechat udělat pohlednice atd.)*.

Přesah

- http://goo.gl/vOzzTA — výklad oddílu od Ladislav Heryán v pořadu ČRo Ranní slovo.
- http://youtu.be/cp3IH8ZNviQ — animovaný příběh „The Coat“ beze slov (~ 2 min.) dobře zdůrazňuje nezištnost prokázaného milosrdenství. Přijatá láska vede k soucitu a milosrdenství s druhými a následně k dobru všech.
- http://goo.gl/a9zJmU — charitativní koncerty Live Aid — základní info a ukázky.
- *„Mě nezajímá dav. Kdybych viděla davy ubožáků, nikdy bych nemohla svoji práci začít. Zajímá mě jen můj bližní, jednotlivec, tomu mohu pomoci, a tak pomáhám.“* (Matka Tereza)
- *Terénní praxe*: Máte-li možnost, můžete s dětmi naplánovat exkurzi třeba do domova pro seniory, diakonie, hospice, ubytovny pro lidi bez domova, stacionáře atd. podle toho, co je ve vašem okolí. Můžete děti také zapojit do příprav malého dobročinného bazaru

s oblečením, příprav jídla pro lidi bez domova atp.

Liturgie

Písně

Svítá: 193 — *Můj Pán všechny svolá*; 136 — *Kam v soudu den*; 273 — *Přemýšlej, děkuj a služ*; 387 — *Za ty, kdo hladem trpí*; 233 — *Odpusť*; 364 — *Nové přikázání*

Biblický text k zapamatování

Sdílejte se s bratřími v jejich nouzi, ochotně poskytujte pohostinství. Radujte se s radujícími, plačte s plačícími. (Ř 12,13.15)

Modlitba

(Jednou z forem dobré pomoci je i přímluvná modlitba, můžeme se dětí před modlitbou zeptat, za koho bychom se měli přimlouvat.)

Milý Pane, pomoz nám vidět, jak můžeme pomoci. Třeba rodičům, kamarádům ale i jinde. Veď nás jako dobrý pastýř. Ať se nikdy nechováme jen jako hloupí kozlové. Prosíme i za všechny, kteří pomoc potřebují: (uvedeme konkrétní přímluvy) *Amen.*

Odkaz na píseň
Můj Pán všechny svolá ráno, až se rozední
Kam v soudu den dáš, co dneska sháníš
Přemýšlej, děkuj a služ (SV273)
Za ty, kdo hladem trpí a bídou, prosíme
Odpusť, že dnes tak jako včera
Nové přikázání (SV364)
Cílová skupina
Školní
Předškolní
Katechetické cykly
Církevní rok
Biblický odkaz (kat)
Matouš 25,31–46
Daniel 7,13–14
Ezechiel 34,11–24
Ezechiel 18,5–9
Izajáš 53

Izajáš 58,6–10

Žalmy 89,15

Jan 5,28–29

Matouš 23,23